16 Έγκλιση και Τροπικότητα

(Наклонение и модальность)

В дополнении к времени, глаголы и глагольные фразы могут также выражать модальность:

- уверенность
- готовность
- желание
- необходимость
- возможность/ вероятность

Ο Σαχίνης κοιμάται αργά κάθε βράδυ
Η Αγκάθα θέλει να ταξιδέψει σε όλο τον κόσμο
Ο Λάκης πρέπει να αδυνατίσει
Ο Σαχίνης δεν είναι εδώ αυτή τη στιγμή αλλά μπορεί να γυρίσει/μάλλον θα γυρίσει σύντομα

- невозможность

Η Κλειώ δε θα παντρευόταν ποτέ τον Σαχίνη

Эти нюансы могут выражаться специальными грамматическими глагольными формами (наклонениями) или модальными выражениями (πρέπει, μπορεί, ίσως и т.д.). В греческом языке имеются три отдельные наклонения: изъявительное (Οριστική), сослагательное (Υποτακτική) и повелительное (Προστακτική). Разграничение форм повелительного наклонения от изъявительного (см. Времена) производится по окончаниям. С другой стороны, формы сослагательного наклонения двусоставны, то есть перед глаголом ставятся частицы (обычно να, ας).

Α. Προστακτική
(Повелительное наклонение)

В греческом языке, также как и в русском, существует отдельное наклонение, которым выражается приказ и которое имеет отдельные окончания.

Πρόσεχε τα λόγια σου!
Βγες από το μπάνιο!

Образование

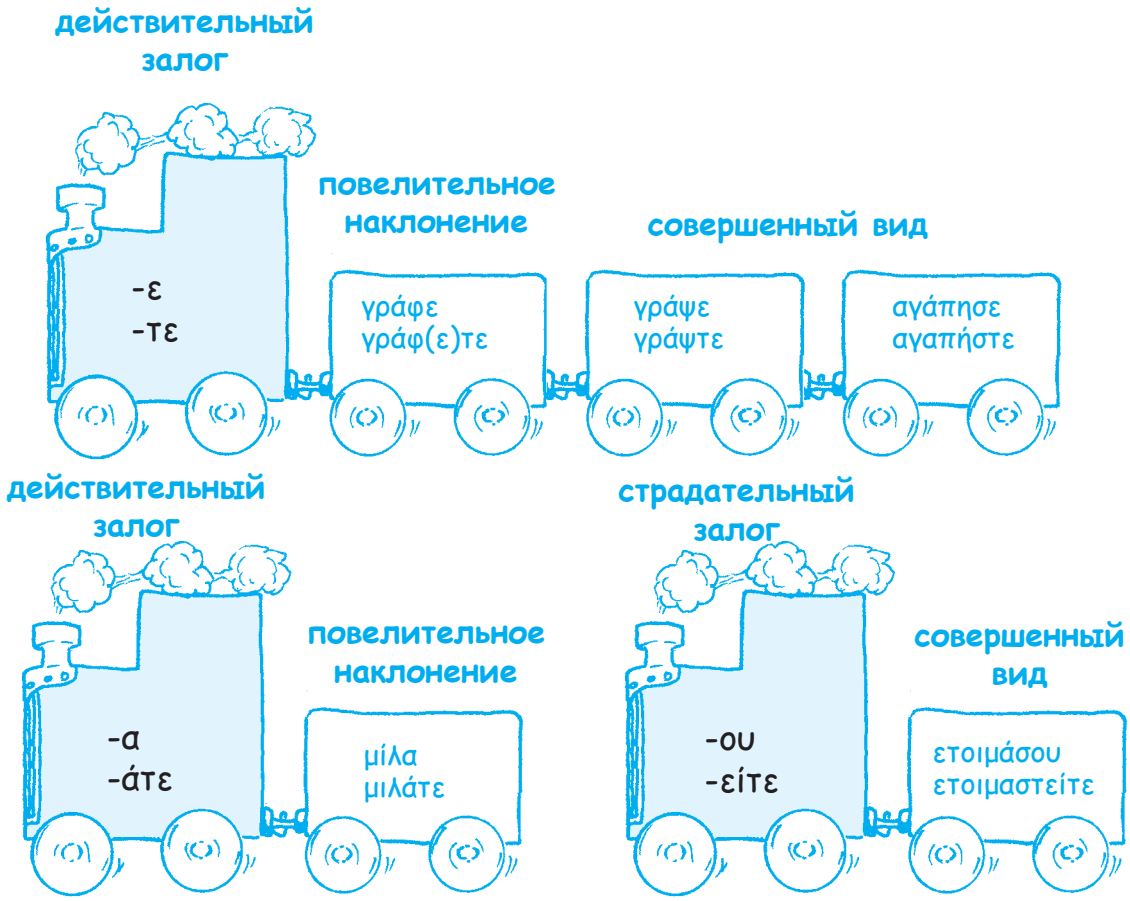

• Повелительное наклонение действительных глаголов, как γράφω и μιλάω, имеет две формы: γράφε / μίλα (от несовершенной основы) и γράψε / μίλησε (от совершенной основы). Формы γράφε или μίλα обычно употребляются для выражения регулярности или длительности и представляют скорее совет, чем прямой приказ.

Γράφε κάθε καινούρια λέξη που μαθαίνεις για να την θυμάσαι καλύτερα
Μίλα ελληνικά όσο πιο συχνά μπορείς

• Страдательные глаголы, как ετοιμάζομαι, образуют повелительное наклонение на -ου / είτε от совершенной основы. Форма единственного числа содержит действительную совершенную основу (ετοιμασ-), а форма множественного числа - страдательную совершенную основу (ετοιμαστ-).

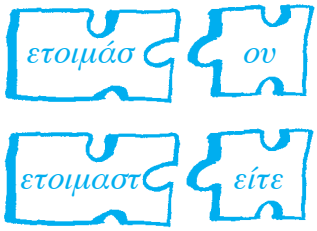

• Глаголы спряжения Б2 не имеют отдельных несовершенных форм.
• Окончания –α, -άτε (αγάπα, αγαπάτε) обычно появляются с глаголами спряжения Б1. Существуют также другие формы, употребляемые в разговорной речи, как напр. τρέχα, φεύγα, ανέβα, κατέβα (спряжение А) и οδήγα, τηλεφώνα, συ(γ)χώρα (спряжение Б2).
• Небольшая группа глаголов (μπαίνω, βγαίνω, βλέπω, λέ(γ)ω, πίνω, βρίσκω) образует действительные формы совершенного залога повелительного наклонения другим способом. То же самое относится к глаголу έρχομαι: έλα, ελάτε.

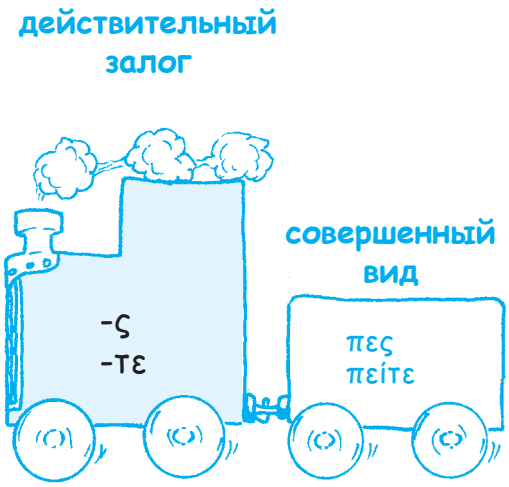

Έκφραση απαγόρευσης (Выражение запрещения)

В греческом языке запрещение выражается отрицательной частицей μη и соответственной να- формой.

Η Αγκάθα θα ήθελε από το Σαχίνη ***να μη φωνάξει*** *και* ***να μη μιλά*** *έτσι.*
Του λέει: ***Μη φωνάξεις!***
Μη μιλάς έτσι!

Дополнительно мы можем использовать структуру с να (сослагательное наклонение) с повелительным значением.

Να μη φωνάξεις!
Να μη μιλάς έτσι!

Использование

Повелительное наклонение употребляется, прежде всего, для выражения приказов. Приказы, тем не менее, могут быть выражены и формами сослагательного наклонения (см. сослагательное наклонение).

Μια μέρα μετά από σκληρή δουλειά ο Σαχίνης γύρισε σπίτι όλο νεύρα και άρχισε να φωνάζει στην Αγκάθα:
Σταμάτα να με κοιτάς έτσι!
Σκέψου και μένα, επιτέλους!
Κλείσε την τηλεόραση!

Вежливая просьба

Формы повелительного наклонения являются не единственным средством выражения приказов. Существует ряд способов дать вежливый или косвенный приказ. Здесь они даны в нисходящем порядке прямости.

А. положительные формы повелительного наклонения

Κλείσε την τηλεόραση!
Κλείσε την τηλεόραση, σε παρακαλώ!
(Για) Κλείσε λίγο/λιγάκι την τηλεόραση (σε παρακαλώ)!

Б. отрицательный вопрос

Δεν κλείνεις την τηλεόραση (σε παρακαλώ);
Δεν κλείνεις λίγο/λιγάκι την τηλεόραση σε παρακαλώ;

В. вопрос

Μπορείς (σε παρακαλώ) να κλείσεις την τηλεόραση;
(Μήπως) Θα μπορούσες / Σου είναι εύκολο να κλείσεις την τηλεόραση;
Μήπως θα ήταν δυνατόν να κλείσετε την τηλεόραση;

Советы

Повелительное наклонение может также употребляться для формулирования советов, наравне с вопросами и выражениями, как «καλό θα ήταν».

Ο Σαχίνης πρέπει να ξεκουραστεί και να χαλαρώσει. Η Αγκάθα του λέει να κάνει ένα ζεστό μπάνιο:
Κάνε ένα ζεστό μπάνιο!
(Γιατί) Δεν κάνεις ένα ζεστό μπάνιο;
Μήπως να κάνεις ένα ζεστό μπάνιο;
Μήπως να έκανες ένα ζεστό μπάνιο;
Καλό θα ήταν να κάνεις ένα ζεστό μπάνιο!

Указания / инструкции

Повелительное наклонение, как и изъявительное наклонение настоящего времени, употребляется для указаний или инструкций.

Πήγαινε ευθεία και στο δεύτερο δρόμο στρίψε δεξιά
Πηγαίνεις ευθεία και στο δεύτερο δρόμο στρίβεις δεξιά

УПРАЖНЕНИЯ

1. Наиболее частые приказы ежедневности: образуйте повелительное наклонение следующих глаголов

1. (κοιμάμαι/ κοιμήθηκα) _____, παιδί μου!
2. (ντύνομαι/ ντύθηκα) _____γρήγορα!
3. (εξηγούμαι/ εξηγήθηκα) _____ πιο καθαρά!
4. (ετοιμάζομαι/ ετοιμάστηκα) _____ πιο γρήγορα!
5. (λέω/ είπα) _____ μου τι θέλεις!
6. (πίνω/ ήπια) _____ το γάλα σου αμέσως!
7. (μιλάω) _____ πιο δυνατά! Δεν σε ακούω
8. (περνάω) _____ μια μέρα από το γραφείο!
9. (βγάζω/ έβγαλα) _____ τα σκουπίδια!
10. (γράφω/ έγραψα) _____ τι χρειαζόμαστε από το σουπερμάρκετ!

2. О чем просит Агата Сахиниса?

Η Αγκάθα ζητάει από το Σαχίνη

- να μην πετάει τα ρούχα του στο πάτωμα

  Μην πετάς τα ρούχα σου στο πάτωμα
- να μην ανοίγει την εφημερίδα του στο τραπέζι

_____

- να μην αφήνει το ψυγείο ανοιχτό

_____

- να μην τρώει στο σαλόνι

_____

- να μην κοιμάται με τα παπούτσια

_____

3. Преобразуйте следующие прямые приказы в вежливые просьбы:

Πώς ο Σαχίνης θα ζητήσει ευγενικά από την Αγκάθα:

α. Φτιάξε μου έναν καφέ!

β. Ξύπνα με σε μια ώρα!

γ. Σκέψου πού θα πάμε το βράδυ!

δ. Δες αν έχουμε κανένα γράμμα!

4. Как вы посоветоветовали бы Сахинису выполнить следующие действия?

• να ακούσει μουσική

• να φάει μια σοκολάτα

• να κοιμηθεί νωρίς

5. Дайте указания Сахинису, как найти дорогу к ресторану

Μετά από τη δύσκολη μέρα που πέρασαν, ο Σαχίνης αποφασίζει να βγάλει έξω την Αγκάθα για φαγητό σε ένα μικρό και ήσυχο εστιατόριο κάπου στην εξοχή. Βοηθάω το Σαχίνη να βρει το δρόμο στο χάρτη.

Следующие глаголы помогут вам:

πηγαίνω / προχωράω ευθεία
στρίβω δεξιά /αριστερά
περνάω το δικαστήριο / τον κινηματογράφο
συνεχίζω για 2 χιλιόμετρα
φτάνω / στο γήπεδο
σταματάω

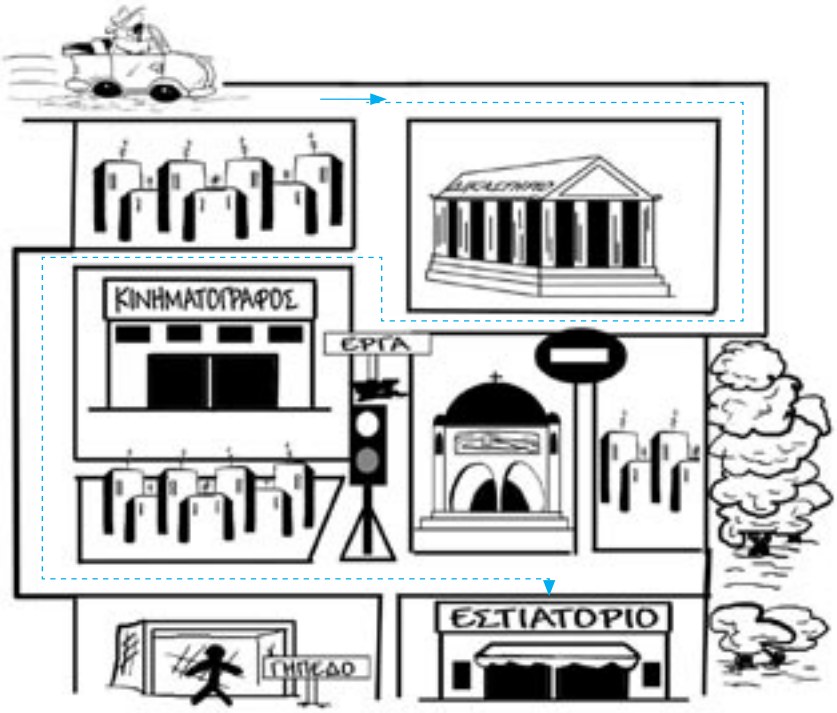

Πήγαινε / Πηγαίνεις ευθεία και στο δεύτερο δρόμο...

Б. Υποτακτική (Сослагательное наклонение)

Глагольная форма, которая обычно содержит να, традиционно называется сослагательным наклонением (Υποτακτική) и используется в различных случаях. Вообще, она представляет глагольное действие как желанное, ожидаемое, намеренное и т.д.

*Η Κλειώ πρέπει **να διαβάσει** αλλά θέλει **να πάει** σινεμά*

Образование

В несовершенном виде сослагательное наклонение содержит частицу να и форму соответствующего залога изъявительного наклонения настоящего времени.

να + настоящее время

να αγαπάω **действительный залог**
να αγαπιέμαι **страдательный залог**

Формы совершенного вида содержат να и глагольную форму, которая не может существовать отдельно от να (или ας). Эта форма происходит от совершенной основы глаголов обоих залогов (αγαπησ- / αγαπηθ-). Действительный залог сослагательного наклонения принимает окончания варианта 1, а страдательный – варианта 2.

να *αγαπήσ* *ω* **действительный залог**

να *αγαπηθ* *ώ* **страдательный залог**

действительный залог

-ω
-εις
-ει
-ουμε
-ετε
-ουν(ε)

να αγαπήσω
να αγαπήσεις
να αγαπήσει
να αγαπήσουμε
να αγαπήσετε
να αγαπήσουν(ε)

страдательный залог

-ώ
-είς
-εί
-ούμε
-είτε
-ούν(ε)

να αγαπηθώ
να αγαπηθείς
να αγαπηθεί
να αγαπηθούμε
να αγαπηθείτε
να αγαπηθούν(ε)

Как видно, формы совершенного вида совпадают морфологически с формами будущего времени.

Формы совершенного вида сослагательного наклонения содержат частицу να и те же формы, что и перфект в обоих залогах.

να+настоящее совершенное время
να έχω αγαπήσει **действительный**
να έχω αγαπηθεί **страдательный**

• Отрицание сослагательного наклонения принимает частицу μην (вместо δεν), которая ставится после частицы и перед глагольной формой.

*να **μην** μιλάω / να **μην** κοιμηθώ*

• Использование совершенного или несовершенного вида зависит от автора высказывания.

Θέλω να με πάρει τηλέφωνο τώρα, αλλά…
Θέλω να με παίρνει τηλέφωνο κάθε μέρα, αλλά…

Тем не менее, некоторые глаголы и фразы существуют в сослагательном наклонении только в одном виде (см. Вид глагола).

Использование

1. Когда употребляется с частицей να, глагольная форма сослагательного наклонения может:
а. употребляться независимо в главном предложении, выражая:
• желание

«Να ζήσετε, να κάνετε πολλά παιδιά και να είστε ευτυχισμένοι!» ευχήθηκαν όλοι οι καλεσμένοι στο Σαχίνη και την Αγκάθα

• требование или приказ

Να προσπαθήσεις λίγο περισσότερο!

В этом случае сослагательное наклонение используется вместо повелительного, потому что формы повелительного наклонения нет (напр. для страдательного несовершенного вида) или потому что при этом приказ звучит вежливее и мягче. Сослагательное наклонение также служит для выражения приказа в третьем лице.

Ο Σαχίνης να παρουσιαστεί στον αρχηγό αμέσως!

• просьбу о разрешении

Θέλετε να με ρωτήσετε τίποτε άλλο ή να φύγω τώρα;

• разрешение

Να φύγεις, είσαι ελεύθερος

б. употребляться в дополнительных предложениях, в которых глаголы выражают: желание, стремление, намерение, способность, возможность, вероятность и т.д. - θέλω / εύχομαι / ελπίζω / σκοπεύω / σκέφτομαι.

Ο Σαχίνης θέλει να λύσει το μυστήριο των κλεμμένων πινάκων

2. Форма сослагательного наклонения может также употребляться с частицей ας вместо να, но только в случае главного предложения (см. а. выше).

Ας βρέξει επιτέλους!
Ας πάμε μια βόλτα!

3. В некоторых случаях глагольная форма может использоваться без частиц να или ας. Это обычно для:

а. запрещений (отрицательных приказов) *Μην κουνηθεί κανείς!*

б. после наречий πριν и ίσως *Πριν πυροβολήσει, τον κοίταξε στα μάτια*
Ίσως προλάβει ο Σαχίνης

в. после όποιος / όποτε / όπου / όπως *Όποιος κουνηθεί την έβαψε!*

УПРАЖНЕНИЯ

1. Заполните подходящими глагольными формами

Ο Σαχίνης θέλει _____ (μαγειρεύω) για την Αγκάθα. Αποφάσισε _____ (φτιάχνω) κρητικό πιλάφι. Πρώτα όμως πρέπει _____ (βλέπω) τι χρειάζεται. Σκέφτεται _____ (τηλεφωνώ) στην Κλειώ αλλά τελικά προτιμά _____ (διαβάζω) το Μεγάλο Οδηγό Μαγειρικής. Αρχίζει _____ (κόβω) το κρέας σε μικρά κομματάκια και το βάζει _____ (βράζω). Πριν _____ (ρίχνω) το ρύζι στην κατσαρόλα, χτυπάει το τηλέφωνο. Είναι η Αγκάθα και θέλει_____του_____ (λέω) ότι έχει πολλή δουλειά και ίσως _____ (μένω) στο γραφείο μέχρι αργά…

Τι μπορεί να κάνει τώρα ο Σαχίνης; Συνέχισε την ιστορία

2. Клио не может решить, что делать вечером. Используйте данные глаголы, чтобы описать ее дилемму

μένω σπίτι, βγαίνω έξω
- πάω με τα πόδια, παίρνω τη μηχανή
- παίρνω το κινητό μαζί μου, το αφήνω σπίτι
- βγαίνω μόνη, παίρνω το Λάκη τηλέφωνο
- βάφομαι, δεν βάφομαι
- πάω για καφέ, βλέπω ταινία

Να μείνω σπίτι ή καλύτερα να βγω έξω;

Ας βγω έξω κι απόψε

Τι νομίζεις ότι αποφασίζει τελικά;

3. Ответьте сами на вопросы

1. Τι σκέφτεσαι να κάνεις το σαββατοκύριακο;
2. Τι θέλεις να κάνεις το καλοκαίρι στις διακοπές;
3. Τι σου άρεσε να κάνεις όταν ήσουν πιο μικρός;

Β. Έκφραση ευχής, δυνατότητας / πιθανότητας, αναγκαιότητας (Выражение желания, возможности / вероятности, необходимости)

Ευχή (желание)

Желание, которое относится к будущему, выражается сослагательным наклонением (то есть сложными формами с να, ας). Частица να часто подкрепляется μακάρι, αχ και или более длинными выражениями (напр. Παναγία μου, ας ήταν να...).

Μακάρι να έρχεται *πάντα στην ώρα της η Αγκάθα!*
Αχ και να έρθει *σήμερα η Αγκάθα!*
Ας έχει φτάσει *τώρα στο αεροδρόμιο!*

Желания, выполнение которых считается мало вероятным, выражаются прошедшим несовершенным (παρατατικός) или прошедшим совершенным временем (υπερσυντέλικος), когда идет речь о прошедших фактах. Эти структуры вводятся частицами να, ας.

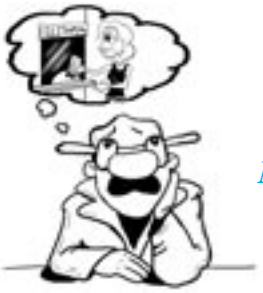

Να είχε θυμηθεί *να κλείσει εισιτήριο για το ταξίδι η Αγκάθα!*
Ας με έπαιρνε *μαζί του ο Σαχίνης στο ταξίδι!*

В обоих случаях отрицание выражается через μην.

Μακάρι να μη φύγει *η Αγκάθα!*
Ας μην αργούσε *σήμερα τόσο πολύ ο Λάκης!*

Δυνατότητα / πιθανότητα (Возможность / вероятность)

Частица будущего времени θα выражает также вероятность. Автор высказывания считает, что глагольное действие вероятно случилось, случается или случится. В этом случае θα имеет то же значение, что и μάλλον (δεν) / ίσως / μπορεί να, и может замещаться этими словами.

Θα έχετε δει *-φαντάζομαι- την Κλειώ να χορεύει*
Θα έχει κάνει *μαθήματα χορού*

Частица θα употребляется также с формами прошедшего времени (прошедшего несовершенного, прошедшего и прошедшего совершенного) и тогда выражает разные степени вероятности, согласно мнению автора высказывания.

__Θα έχασε__ τα κλειδιά της, γι' αυτό δεν μπορεί να ανοίξει
__Θα είχε κοιμηθεί__ όταν εσύ μπήκες μέσα

Ο Λάκης __θα έτρωγε__ όλο το αρνί μόνος του!

Нельзя путать безличную фразу μπορεί να (=ίσως, μάλλον) с личной фразой μπορώ να (=είμαι ικανός να).

Ο Σαχίνης μπορεί να βρει τον κλέφτη
= а.Сахинис, может быть, найдет...
б. Сахинис может (способен) найти...

Глагольные формы прошедшего времени с θα (обычно θα μπορούσα, -ες и т.д., θα ήθελα, -ες и т.д.) употребляются и как вежливый приказ или косвенное выражение желания/ намерения.

__Θα μπορούσες__ να κλείνεις την πόρτα κάθε φορά που μπαίνεις μέσα;
__Θα πήγαινα__ ευχαρίστως διακοπές μαζί σου, Αγκάθα!

Для отрицания используется δεν.

__Δεν θα έφυγαν__ ακόμη. Ακούω την Αγκάθα να παίζει πιάνο

Главные предложения с глагольными формами с θα часто сочетаются с дополнительными предложениями с глагольными формами с αν (см. Условные предложения).

__Θα θύμωνε__ με την Κλειώ ο Σαχίνης, αν ήξερε ότι πήρε τους δίσκους του χωρίς να τον ρωτήσει
__Θα έφτασε__ κιόλας (__Θα φτάνει__ τώρα) στο Λονδίνο η Αγκάθα, αν το αεροπλάνο δεν είχε καθυστέρηση

В вопросах возможность может также выражаться глагольными формами с να.

__Να πρόλαβε__ το τρένο ο Σαχίνης;

Αναγκαιότητα (Необходимость)

Необходимость выражается чаще всего безличным глаголом πρέπει, вводящим предложения в сослагательном наклонении.

необходимо

***Πρέπει** να κάνουμε συχνά διακοπές*

должен

*Ο Λάκης **πρέπει** να κάνει δίαιτα*

Насколько это вероятно?

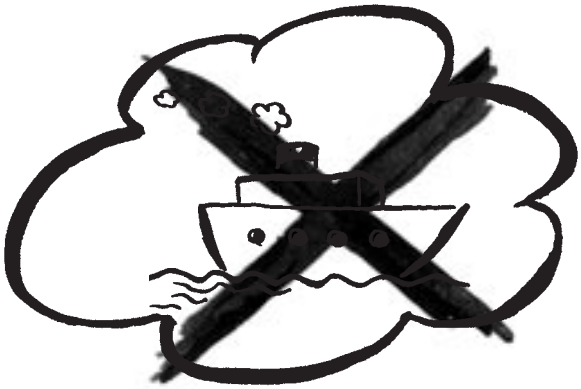

*Μακάρι **να είχε έρθει** το πλοίο στην ώρα του*
(невозможно)

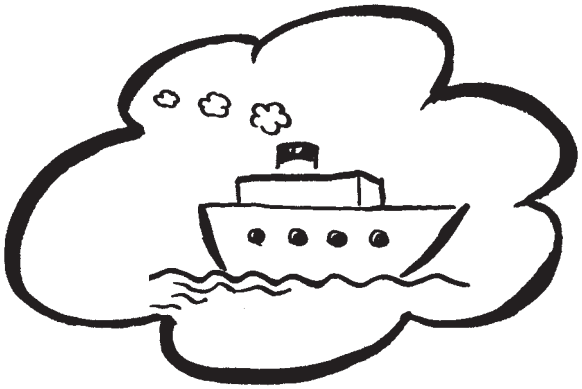

*Μακάρι **να ερχόταν** το πλοίο στην ώρα του*
(может и возможно)

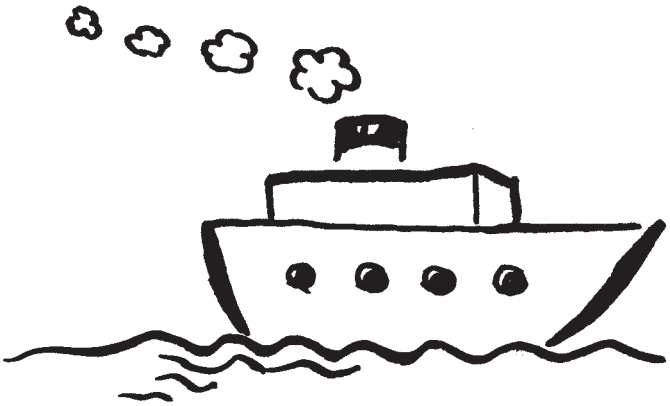

*Μακάρι **να έρθει** το πλοίο στην ώρα του*
(вполне возможно)

Το πλοίο μπαίνει στο λιμάνι στην ώρα του
(сейчас)

УПРАЖНЕНИЯ

1. Ответьте, может ли желание осуществиться или нет. Поставьте √ в соответствующей графе

	может выполниться	выполнение невероятно
Μακάρι να 'χα έρθει πέρσι στο νησί!		√
1. Να ήμασταν πλούσιοι και να ταξιδεύαμε συνέχεια!		
2. Μακάρι να φτάσουμε κι εμείς τα χρόνια σου παππού!		
3. Αχ και να είχα προσέξει!		
4. Αχ και να τον συναντούσαμε μια στιγμούλα!		
5. Να μην ξαναζήσεις τέτοια λαχτάρα!		

2. Найдите соответствующие предложения

Διάβασε πολλές φορές το κείμενο

Είχαν ακόμη χρόνο να το σκεφτούν

Δεν μοίρασες σωστά το φαγητό

Δεν ακολούθησε τις οδηγίες

Κλαίει απαρηγόρητη

Αυτό το πρόσωπο το έχω ξαναδεί κάπου

Θα είχε φτάσει ευκολότερα

Θα είναι κάποιος γνωστός τραγουδιστής

Θα το έχει μάθει απ' έξω τώρα πια

Θα είδε κάτι φοβερό

Δεν θα έφευγε και το άλλο πρωί δα!

Θα έφτανε για όλους και θα περίσσευε

3. Формулируйте желание в следующих ситуациях (на греческом языке)

1. Ваш друг хочет купить велосипед, но у него нет денег.

_____

2. Ваша сестра слушает всегда хард рок.

_____

3. Вы никогда не были на о. Таити.

_____

4. Ваша мама продолжает жаловаться на ваши плохие отметки.

_____

5. Вы получили возможность доказать, как хорошо играете в баскетбол.

_____

6. Ваш лучший друг переезжает в другой город.

_____

4. Скажите, если второе предложение отвечает первому в каждой паре предложений

Θα τα 'χε κλείσει τα εβδομήντα ο μπαρμπ'-Αντώνης
Μπορεί να ήταν και εβδομήντα δύο __ДА____

Θα έχτιζε το σπιτάκι του στη θάλασσα. Έτσι έλεγε, μα δεν πρόλαβε
Έχει ένα σπιτάκι κοντά στη θάλασσα _____

Τέτοια ώρα αύριο το απόγευμα θα κολυμπάμε στη θάλασσα του Φοίνικα
Σήμερα είμαστε ακόμη στην Αθήνα _____

Θα κρύφτηκαν πίσω από τα δέντρα
Ψυχή δε φαίνεται τριγύρω _____

Δεν θα είχαν καταφέρει να βρουν εισιτήρια για τη συναυλία
Βρήκαν μόνο με τη δική μου βοήθεια _____

Στις επτά θα περνούσαν από δω
Είναι κιόλας έξι και τέταρτο, άρα δεν θα έρθουν _____

Θα σε είχα βοηθήσει
Μου το ζητάς; _____